

Bc. Zuzana Petrová

České *copak* a jeho anglické překladové ekvivalenty / Czech *copak* and its English translation counterparts

Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav anglického jazyka a didaktiky, diplomová práce, srpen 2016, 82 stran + příloha

Posudek oponenta

Diplomová práce Zuzany Petrové mapuje funkce a překladové protějšky všech výskytů slova *copak* v paralelním česko-anglickém subkorpusu z hlediska jejich formy a významové korespondence.

V teoretické části autorka sumarizuje funkce interogativního *co* s postfixem uváděné v českých mluvnicích, jako jsou hovorovost, emoční zabarvení, zesílení tázacího významu, podivu. *Copak* slovnědruhově představuje tázací zájmeno, tázací příslovce, částici, citoslovce a substantivizované užití (str. 15 -16), funkce postfixu *pak* je vnímána jako prostředek kontaktu (str. 19), a tudíž jako i prostředek Poldaufova třetího plánu. Ten je v obou jazycích využíván nestejně, což se projevuje i v rozdílném pojetí slovnědruhové klasifikace částic mezi češtinou a angličtinou (2.5), v níž se jako částice (partikule) nejčastěji chápou neslovesné součásti víceslovných sloves (*drink up, bring down*) typicky s přesahem do předložek (adverbiální částice). V oddílu 2.6 pak autorka uvádí překladové ekvivalenty předpokládané v literatuře, která vzhledem k jinému zatížení třetího plánu v angličtině očekává jiné prostředky, zejména uváděcí signály (*I wonder*), či dovětky, resp. *ever*.

Vlastní empirická část je založena na subkorpusu dvacetipěti českých originálů beletrie získaných z *InterCorpu* (v. 8), z nichž autorka získala 240 příkladů, reprezentujících převážně částice (78%) a zájmena (15%), citoslovce a adverbia jsou zastoupena méně. Jako doplněk jsou navíc vyhledány částice *což* (79 příkladů), *what ever* (4 příklady).

Analytická kapitola (Ch 4) se získaným materiálem zabývá nejprve z hlediska zastoupení slovního druhu a funkcí, a až následně z hlediska překladových ekvivalentů. U částic hodnotí diskurzní funkci (ilokuční sílu) na paletě dvanácti skupin identifikovaných v odborné literatuře, ze kterých ve svých datech nachází osm typů (str. 31), nejčastěji rozhořčení, údiv, výčitku a podceňování, a podle rozdělení do těchto skupin pokračuje v popisu příkladů. Zde lze podotknout, že jelikož u příkladů není uváděn kontext, není možné si o předložené klasifikaci udělat snadný obrázek (např. rozhořčení na str. 33, př. 39, + co je považováno za zvolací větu? Viz např. str. 36, př. 49).

V závěru popisu funkcí částice se uvádí: ... *discourse functions are based on several distinct features, some of them coming from the extralinguistic context* (str. 38). Zde se nabízí otázka, zda by nebylo možné (do určité míry) usouvstažnit polaritu české výpovědi s *copak* s její diskurzní funkcí? (např. *irritation, underrating* (viz i 4.1.2.1.2) – opačná polarita, *wonder, surprise* – shodná). Otázka polarit by si podle mého názoru zasloužila celkově větší pozornost: Jak je chápáno *positive* na str. 37, př. 51 – *the speaker is afraid of a positive answer?* V jakém vztahu k polaritě je *seeks confirmation* na str. 44, př. 57 a 58, totéž na str. 53, př. 87 (*elicits confirmation*), v jiném smyslu i na str. 74 *the tendency to represent negative discourse functions*. Dále se také nabízí otázka, zda je možné např. *appreciation* korelovat s formou české výpovědi – kde se také, zdá se, vyděluje nevětná realizace v případech jako *copak moře, copak trapné, copak já, copak nakladatelství?*

V části 4.1.2 jsou analyzovány ekvivalenty partikule (s vyloučením patnácti případů, vyhodnocených jako volné překlady). Testem ekvivalence je možnost užít identifikovaný prostředek v jiném kontextu se stejným významem (str. 38). Ekvivalenty (dvacetpět typů) jsou rozděleny podle formy na ne/větné a vícenásobné. Větné ekvivalenty: str. 42 *More than a half of the equivalents include a finite verb* - je zde míněno typů nebo tokenů? x 19,5% na str. 40). Bylo by možné provést na základě dat v tabulce 3 (str. 42) i korelaci funkce x forma?

Nevětné ekvivalenty (65,5%) realizuje nejčastěji záporná otázka: Jak byly rozlišeny záporné otázky právě od řečnických (str. 51, př. 81, 82, a str. 52, př. 84)? V části popisující několikanásobné vyznačení diskurzivní funkce (str. 57, př. 97) – v čem se liší od případů uváděných s adverbiem (všech 13 případů ze str. 53)?

U 37 případů *copak* ve funkci zájmeně většinově odpovídá zájmeno *what*, které může být intenzifikováno *ever, on earth*. U př. 105 na str. 63 – je překlad *what should be the matter* skutečně přesnější? *Proč si myslíš, že by se mnou mělo něco být?*, podobně 107.

V závěrečné diskuzi pak autorka stručně srovnává své výsledky s analogickými studiemi Šebestové (2015) a Martinkové a Šimona (2014).

Jak je z uvedených dotazů a poznámek zřejmé, hodnocení komunikačních funkcí částice či ekvivalence míry emotivního zabarvení překladu představuje náročný úkol (viz i tabulka na str. 59), který se ovšem podařilo autorce se ctí zvládnout. Oceňuji komplexní a pečlivé zpracování, a také velkou pozornost k detailu v množství materiálu, který neumožňoval přílišnou generalizaci.

Dobrou úroveň vykazují i formální a jazykové ztvárnění práce.

Poznámky k jednotlivostem:

Str. 15 - *middle-Moravian dialect*

Str. 21 – (29) *Potřebuje skútr!*

Str. 24 – *inflexible – uninflected*

Str. 27 – *a finding – concordance line*

Str. 20-21 – chybí odkazy na stránky v přímých citacích z Poldaufa (1964)

Str. 22 – chybné odkazy na příklady (30) a (31) v textu

Str. 32 – *the speaker ...responses with irritation on previous utterance*

Psaní procent s čárkou

Str. 37 – dvojnásobné *they* - they have claimed in the conversation – mluvčí, adresát, oba?

Str. 44 - pseudo-cleft – wh-cleft?, rozdíl mezi příklady (60) a (61)? - nejasná formulace

Str. 43 *it does not take the form of being afraid* – upřesnit toto tvrzení?

Str. 50 – u příkladů (77), (78) a (79) není explicitně uveden zdroj (gramatiky)

Str. 69-75 - užívání *nevertheless, however* v diskuzi a závěru

Závěr:

Jak vyplývá z výše uvedeného, předložená studie Bc. Zuzany Petrové kritéria kladená na diplomové práce splňuje. K obhajobě ji proto doporučuji a předběžně hodnotím známkou *výborně* či *velmi dobře*.

PhDr. Pavlína Šaldová, Ph.D.

V Praze, 30. srpna 2016